

FIȘA DISCIPLINEI

Mariologia Evangheliilor. Problema „fraților Domnului” - repere exegetice
/ Mariology of the Gospels. The Issue of Jesus' "Brothers" – Some Exegetical References

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Teologie Ortodoxă Didactică
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei			Mariologia Evangheliilor. Problema „fraților Domnului” - repere exegetice / Mariology of the Gospels. The Issue of Jesus' "Brothers" – Some Exegetical References				Codul disciplinei	OLR0206
2.2. Titularul activităților de curs					Pr. prof. emerit dr. Stelian Tofană			
2.3. Titularul activităților de seminar					Pr. prof. emerit dr. Stelian Tofană			
2.4. Anul de studiu	2	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	DS	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					4
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					22
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					18
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					1
3.5.5. Examinări					1
3.5.6. Alte activități [de ex.: comunicare bidirecțională cu titularul de disciplină / tutorele]					1
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					47
3.8. Total ore pe semestru					75 (47+28)
3.9. Numărul de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Familiarizarea generală cu textul Noului Testament și principiile generale ale hermeneuticii biblice,
4.2. de competențe	- Capacitatea de utilizare a instrumentelor exegetice fundamentale (dicționare biblice, concordanțe, comentarii biblice). - Cunoașterea limbii grecești biblice la nivel elementar (nivel de bază).

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sala dotată cu echipament multimedia (proiector, laptop, acces internet) pentru facilitarea prezentărilor și accesării resurselor online relevante.
--------------------------------	---

	Acces la platforma e-learning Teams, unde să fie încărcate materialele didactice (cursuri, prezentări, bibliografie, materiale auxiliare).
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	- Accesul studenților la bibliografia obligatorie și la materiale exegetice în format tipărit și electronic, necesare activităților seminareale. - Sală de seminar amenajată corespunzător activităților de lucru în grup, cu echipament multimedia, pentru facilitarea prezentărilor studenților și a discuțiilor interactive. - Participarea activă a studenților în discuțiile seminareale și pregătirea prealabilă a lecturilor recomandate, obligatorii.

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	- Realizarea misiunii de propovăduire a credinței, în spirit tolerant - Proiectarea curriculară, cu respectarea adevărurilor de credință, conform textelor sacre și mărturisirilor de credință proprii, și a criteriilor și principiilor psihopedagogice - Identificarea și analiza contextului cultural, religios și istoric în comunități și organizații - Enunțarea principiilor teologice și a valorilor spirituale relevante dezvoltării societății - Gestionarea metodelor și mijloacelor de comunicare eficientă în context intercultural - Implementarea valorilor și practicilor religioase pentru formarea spirituală și morală, cu scopul de a răspunde problemelor concrete de viață
Competențe transversale	- Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă și responsabilă, de punctualitate, conștiinciozitate și responsabilitate socială, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, religios-morale și canonice - Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară, pe diverse paliere ierarhice, respectând principii de credință religioasă - Formularea unei strategii de optimizare a pregătirii profesionale continue, prin actualizarea conținuturilor învățării, aplicarea tehnologiilor informației și prin utilizarea limbilor străine

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Dobândirea unei perspective teologice, istorico-exegetice și patristice riguroase asupra Mariologiei Noului Testament, cu focalizare pe problematica „fraților Domnului” în contextul Evangheliilor, pentru formarea unei capacități autonome de analiză, argumentare și expunere a tematicii mariologice în contextul ortodox contemporan
---------------------------------------	--

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.2 Obiectivele specifice	• Dezvoltarea capacității de analiză critică a textelor evanghelice referitoare la Maica Domnului și la „frații Domnului”, prin utilizarea instrumentelor exegezei moderne și a resurselor patristice relevante. • Formarea deprinderii de a identifica, selecta și interpreta sursele biblice și patristice care fundamentează doctrina mariologică ortodoxă. • Exersarea capacității de a construi argumentații teologice și exegetice solide pe tema statutului Maicii Domnului în Evanghelii și a problematicei „fraților Domnului”. • Integrarea și compararea principalelor perspective teologice (ortodoxă, romano-catolică, protestantă) cu privire la Fecioara Maria și la „frații Domnului”, în vederea dialogului ecumenic și apologetic. • Dezvoltarea competenței de a elabora prezentări orale și scrise, precum și eseuri academice, cu respectarea normelor metodologice, pe teme de mariologie biblică și exegeză neotestamentară. • Cultivarea unei atitudini deschise, critice și responsabile în raport cu subiectele sensibile din domeniul mariologiei, în vederea aplicării lor în practici pastorale și educaționale ortodoxe.
----------------------------------	---

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Prezența și rolul Maicii Domnului în paginile Sfintei Scripturi	Prelegere interactivă, discuție introductivă	Contextualizarea temei, stabilirea obiectivelor și a metodologiei de studiu
2. Mariologia în Evanghelia după Matei (I): Genealogia lui Iisus (Mt 1,1-17) și semnificația „Bunei Vestiri” mateiene (Mt 1,18-25)	Prelegere, analiză de text, prezentare vizuală	Ilustrarea relației dintre genealogie, tradiția iudaică și identitatea mariană
3. Mariologia în Evanghelia după Matei (II): Analiză exegetică a „Bunei Vestiri” (Mt 1,18-25)	Prelegere, analiză exegetică, discuții tematice	Accent pe elementele de limbaj, structură narativă și receptare teologică
4. Pururea fecioria Maicii Domnului în Evanghelia după Matei (Mt 1,25): Argumentație exegetică și implicații dogmatice	Prelegere, analiză filologică, exemplificări din Tradiție	Prezentarea dezbatelor teologice și fundamentării dogmatice ortodoxe
5. Mariologia și așteptarea mesianică în Evangheliile copilăriei (Lc 1-2)	Prelegere, studiu de caz, analiză comparativă	Corelarea temei marian-mesianice cu liturghia și tradiția Bisericii
6. Mariologia în Evanghelia după Luca (I): „Buna Vestire” lucanică (Lc 1,26-38) – analiză exegetică	Prelegere, analiză filologică, dezbateri	Interpretare pe text grecesc, evidențierea aspectelor teologice distinctive
7. Mariologia în Evanghelia după Luca (II): Vizita Fecioarei Maria la Elisabeta (Lc 1,39-45) și începuturile cultului marian	Prelegere, analiză exegetică, exemplificare liturgică	Legătura cu tradiția imnografică și dezvoltarea cultului marian
8. Perspective mariologice în Evanghelia după Marcu	Prelegere, analiză critică, discuții comparative	Subtilitatea prezenței mariane în Marcu și implicațiile istorico-teologice
9. Mariologia ioaneică: Nunta din Cana (In 2,1-12) și Maica Domnului la Cruce (In 19,25-27) – dimensiunea mijlocitoare	Prelegere, analiză narativă, studiu de caz	Analiza rolului Maicii Domnului în economia mântuirii și tradiția mijlocirii
10. Mariologia în scrierile pauline și imaginea femeii din Apocalipsă	Prelegere, analiză contextuală, discuții pe text	Evidențierea elementelor proto-mariologice și simbolismului apocaliptic
11. Mariologia în context hristologic: relația dintre Hristos și Maica Domnului	Prelegere, analiză tematică, conexiuni dogmatice	Articularea relației hristologic-mariologice în gândirea ortodoxă
12. Problema „fraților Domnului” în lumina exegezei biblice contemporane	Prelegere, prezentare de sinteză, discuție critică	Clarificarea terminologiei biblice și examinarea argumentelor moderne

13. Mărturii patristice și tradiționale privind „frații Domnului”	Prelegere, prezentare de texte patristice, discuții aplicative	Valorificarea surselor tradiționale pentru interpretarea biblică și dogmatică
14. Sinteză și concluzii: actualitatea temei mariologice în teologia și viața Bisericii	Prelegere de sinteză, reflecție aplicativă, discuție finală	Evaluare sumativă, aplicații pastorale și direcții contemporane de cercetare

Bibliografie

1. Coggi, Roberto O.P. *Fericita Fecioară Maria – Tratat de mariologie*. Trad. Ciprian Bejan-Piser. Iași: Sapienția, 2016.
2. Kniazev, Alexis. *Maica Domnului în Biserica Ortodoxă*. Trad. Lucreția M. Vasilescu. București: Humanitas, 1998.
3. Irineu Popa. *Chivotul Înomenirii Fiului lui Dumnezeu. Prolegomene la o mariologie ortodoxă*. București: Editura Academiei Române, 2023.
4. Stăniloae, Dumitru. *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II. București: Ed. IBMBOR, 2010.
5. Pelikan, Jaroslav. *Mary Through the Centuries: Her Place in the History of Culture*. New Haven: Yale University Press, 1996.
6. Maunder, Chris (ed.). *The Oxford Handbook of Mary*. Oxford: Oxford University Press, 2019.
7. Evdokimov, Paul. *Rugul aprins*. Trad. diac. Teodor V. Damșa. Timișoara: Ed. Mitropoliei Banatului, 1994.
8. Conciliul Vatican II. *Constituția dogmatică Lumen Gentium*, cap. VIII: „Sfânta Fecioară Maria”. Roma, 1964.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Maica Domnului în canonul biblic: repere introductive și metodologice	Discuție dirijată, lucru în grup, studiu de text	Învățarea utilizării surselor primare și a instrumentelor biblice
2. Structura genealogiei Mântuitorului și implicațiile sale teologice: studiu exegetic pe Matei 1,1-17	Analiză de text, prezentare de grup, dezbateri	Compararea listelor genealogice și reflecții asupra semnificației teologice
3. Lectură și analiză exegetică: „Buna Vestire” mateiană (Mt 1,18-25)	Exercițiu de lectură, sinteză pe grupe, prezentări scurte	Încurajarea interpretărilor variate și a dialogului exegetic
4. Pururea fecioria Maicii Domnului: argumente biblice și polemici vechi și noi	Lectură dirijată, dezbateri, studiu de caz	Examinarea critică a argumentelor și a perspectivei patristice
5. Lectură comparativă: narațiunea nașterii și așteptarea mesianică în Luca 1-2	Studii de caz, comparații textuale, discuții tematice	Identificarea elementelor comune și specifice între Evangheliile
6. „Buna Vestire” în Evanghelia după Luca: structură, simbolism, mesaj	Analiză tematică, discuție aplicată, exerciții pe text	Conexiuni cu iconografia și imnografia bisericească
7. Vizita Mariei la Elisabeta: începuturile cultului Maicii Domnului în Tradiția Bisericii	Analiză exegetică, reflecție teologică, lucru individual	Evidențierea dezvoltării cultului marian în tradiția ortodoxă
8. Perspective și absențe mariologice în Evanghelia după Marcu: cauze și interpretări	Discuție comparativă, dezbateri, analiză critică	Rolul contextului istoric și teologic în absența temei mariane
9. Exegeza episodului de la Căna Galileii și a scenei de pe Golgota: rolul mijlocitor al Mariei în Evanghelia după Ioan	Analiză de text, studiu de caz, discuție aplicativă	Aplicații teologice și pastorale privind mijlocirea Mariei
10. Mariologia în corpusul paulin și imaginea femeii din Apocalipsă: analiză tematică	Lucru pe grupe, prezentări, reflecție critică	Identificarea elementelor de tipar mariologic și simbolism apocaliptic
11. Relația dintre Hristos și Maica Domnului în context hristologic și iconografic	Discuții tematice, analiză de imagini, interpretare text	Ilustrarea raportului dintre dogmatică și iconografie
12. Dezbateri exegetice privind „frații Domnului”: terminologie, argumente, tradiții	Dezbateri dirijată, exerciții de sinteză, lucrări individuale	Clarificarea diferențelor terminologice și a argumentației tradiționale
13. Mărturii patristice despre „frații Domnului”: selecție, lectură și comentariu	Prezentare de texte, lectură critică, discuție aplicativă	Exersarea abilității de interpretare a surselor patristice relevante

14. Mariologia contemporană: sinteză, actualitate, perspective de cercetare	Discuție aplicativă, proiecte de grup, reflecție finală	Aplicații practice, evaluare sumativă, propuneri de cercetare viitoare
Bibliografie 1. Epifanie Monahul, Simeon Metafrastul, Maxim Mărturisitorul. <i>Nașterea, Viața și Adormirea Maicii Domnului – Trei vieți bizantine</i>. Trad. și ed. Ioan I. Ică jr. Sibiu: Ed. Deisis, 2007. 2. Sf. Nicodim Aghioritul. <i>Maica Domnului și Intrările ei în Templu în tâlcuiri mistagogice</i>. Trad. Ioan I. Ică jr. Sibiu: Ed. Deisis, 2022. 3. Dinu, Adrian Lucian. <i>Maica Domnului în teologia Sfinților Părinți</i>. Iași: Doxologia, 2009. 4. Dinu, Adrian Lucian. <i>Fecioara Maria, prototip al vieții duhovnicești. Tâlcuire a operei Sfântului Irineu de Lyon</i>. Iași: Trinitas, 2008. 5. Daniliuc, Arhim. Mihail. <i>Maica Domnului în cultul divin ortodox și în cultura română (poezia cultă)</i>. Iași: Doxologia, 2021. 6. Schmemmann, Alexander. <i>Preasfânta Fecioară Maria</i>. București: Editura Basilica, 2014. 7. Vizitiu, Mihai (coord.). <i>Maica Domnului, „cununa frumuseții” – Omilii și canoane închinare Preasfintei Născătoare de Dumnezeu</i>. Iași: Doxologia, 2023. 8. Postolachi, Vasile. „...iar numele Fecioarei era Maria” – <i>Maica Domnului din perspectivă interreligioasă</i>. Iași: Doxologia, 2024. 9. Ioan Paul al II-lea (Papa). <i>Redemptoris Mater</i>. Trad. română. București: ARCB, 1998. 10. Gambero, Luigi. <i>Mary and the Fathers of the Church: The Blessed Virgin Mary in Patristic Thought</i>. San Francisco: Ignatius Press, 1999.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile disciplinei „Mariologia Evangheliilor. Problema «fraților Domnului» – repere exegetice” sunt aliniate cu așteptările exprimate de comunitatea academică teologică, atât la nivel național, cât și internațional, precum și cu cerințele formulate de asociațiile profesionale și angajatorii din domeniul teologiei ortodoxe. Studiul aprofundat al temelor mariologice și al problematicei „fraților Domnului” răspunde interesului pentru o abordare exegetică, istorică și doctrinară riguroasă a textului biblic, așa cum este solicitat în curricula modernă de formare a teologilor. Disciplina contribuie la dezvoltarea competențelor necesare viitorilor teologi, slujitori ai Bisericii și specialiști în studii religioase, prin: • promovarea dialogului interdisciplinar (exegeză biblică, teologie dogmatică, istoria Bisericii, studii patristice); • formarea unei gândiri critice și argumentate privind temele sensibile ale tradiției creștine, cu impact asupra practicii pastorale, educației religioase și dialogului ecumenic; • dezvoltarea abilităților de interpretare a textului sacru, apreciate atât de comunitatea academică, cât și de forurile bisericești, care solicită un discurs pastoral bine fundamentat și deschis la provocările societății contemporane.	
--	--

10. Evaluare

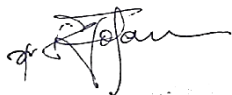
Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	- Înțelegerea conținutului teoretic prezentat la curs - Capacitatea de analiză critică și sinteză	- Examen scris/oral	90%
10.5 Seminar/laborator	- Participare activă la discuții și dezbateri - Capacitatea de argumentare exegetică pe baza textelor studiate	- Evaluare continuă - Observarea participării și implicării	10%
10.6 Standard minim de performanță			
• Tratarea coerentă și argumentată a cel puțin unui subiect din tematica examenului final. • Indicarea unei bibliografii minime, relevante pentru subiectul abordat. • Răspuns corect și fundamentat la cel puțin o întrebare suplimentară adresată în cadrul evaluării (scrise sau orale).			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică

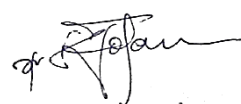
Data completării:
12 aprilie 2025

Semnătura titularului de curs
Pr. prof. emerit dr. Stelian Tofană.

Semnătura titularului de seminar

Pr. prof. emerit dr. Stelian Tofană

Data avizării în departament:
17.04.2025

Semnătura directorului de departament

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".